

แนวทางประหยัดน้ำในหน่วยงานภาครัฐ

จากการที่ประเทศไทยต้องเผชิญภาวะการขาดแคลนน้ำในช่วงเวลาที่ผ่านมา เกิดการขาดแคลนน้ำในภาคเกษตรกรรม บางพื้นที่เริ่มขาดแคลนน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำประปา และต้องควบคุมปริมาณน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศ และการผลักดันน้ำเค็ม

สถิติการใช้น้ำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ในปี ๒๕๕๗ ถึง ๒๕๕๘ มีข้อมูลการใช้น้ำประปาในภาคครัวเรือนร้อยละ ๔๙ ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ ๓๒ และภาครัฐร้อยละ ๑๙ ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาวิกฤติการขาดแคลนน้ำที่เกิดขึ้น จำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันประหยัดน้ำ

นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้ประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ ณ ตึกสันติไมตรี (หลังใน) ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินมาตรการประหยัดน้ำ โดยลดปริมาณการใช้น้ำลงอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ เป็นการช่วยบรรเทาปัญหาวิกฤติการขาดแคลนน้ำ สร้างความเสมอภาคระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการลดปริมาณการใช้น้ำ และเป็นการปลูกฝังค่านิยมร่วมกันในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และรู้คุณค่า

กรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จึงได้จัดทำแนวทางประหยัดน้ำในหน่วยงานภาครัฐ โดยลดปริมาณการใช้น้ำลงอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ เมื่อเทียบกับปริมาณการใช้น้ำของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังต่อไปนี้

แนวทางปฏิบัติเพื่อการประหยัดน้ำอย่างเป็นระบบ

๑. ควรจัดตั้ง “คณะทำงานปฏิบัติการประหยัดน้ำ” ขึ้น เพื่อสร้างความตระหนักและความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับและทุกฝ่าย โดยมีหัวหน้าส่วนราชการเป็นประธาน เพื่อสะท้อนถึงการให้ความสำคัญของการประหยัดน้ำในหน่วยงานภาครัฐ

๒. จัดทำแผนปฏิบัติการประหยัดน้ำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมติที่ประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในการประหยัดน้ำ โดยการลดปริมาณการใช้น้ำลงอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ เมื่อเทียบกับปริมาณการใช้น้ำของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยแผนปฏิบัติการประหยัดน้ำควรมีความชัดเจนทั้งวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอน วิธีการและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รวมถึงการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางและกรอบให้บุคลากรของแต่ละหน่วยงานถือเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินการประหยัดน้ำให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด

๓. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประหยัดน้ำ

๔. จัดกิจกรรม รมรงค์ เสริมสร้างความเข้าใจ เพื่อให้บุคลากรมีจิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า รวมถึงการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการลดการสูญเสียที่ไม่จำเป็น

๕. ติดตามประเมินผล เพื่อทราบความก้าวหน้า และทิศทางการดำเนินงานของแผนงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายและกรอบเวลาของแผน ทราบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน พัฒนามาตรการประหยัดน้ำ ให้เข้มข้นขึ้นหรือยืดหยุ่นลงตามความเหมาะสม รวมถึงการวิเคราะห์ข้อจำกัดเพื่อหาทางแก้ไขมาตรการนั้น หรือการยกเลิกในกรณีที่ไม่เหมาะสมหรือไม่คุ้มค่า

แนวทางปฏิบัติเพื่อการประหยัดน้ำ ระยะสั้น

เป็นแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายในการประหยัดน้ำภายในหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาวิกฤติการขาดแคลนน้ำ รวมถึงสร้างความเสมอภาคระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการลดปริมาณการใช้น้ำ เป็นการปลูกฝังค่านิยมร่วมกันในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและรู้คุณค่า รวมถึงช่วยลดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้น้ำอย่างไม่เหมาะสมได้อีกด้วย จึงควรกำหนดให้มีตัวชี้วัด (Key Performance Index:KPI) “ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการประหยัดน้ำ” เป็นหนึ่งในกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการต่อไป โดย

๑. ให้นำหน่วยงานภาครัฐดำเนินมาตรการประหยัดน้ำ เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาวิกฤติการขาดแคลนน้ำ รวมถึงสร้างความเสมอภาคระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการลดปริมาณการใช้น้ำลง

๒. ให้สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดให้ “ผลการประหยัดน้ำ” เป็นตัววัดประสิทธิภาพของปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้บริหารระดับสูงของทุกหน่วยงาน รวมถึงรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานตุลาการ หน่วยงานภาครัฐสภา และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเริ่มตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. ให้สำนักงาน ก.พ.ร. และ กรมทรัพยากรน้ำ ร่วมกันพิจารณากำหนดเกณฑ์ที่จะใช้สำหรับการประเมินผล

๔. ให้กรมทรัพยากรน้ำ เป็นเจ้าภาพหลักในการติดตามผลและรายงานผลให้คณะรัฐมนตรีทราบ

แนวทางลดปริมาณการใช้น้ำ

๑. สำรองตรวจสอบการรั่วไหลของน้ำอย่างง่าย เพื่อลดการสูญเสียอย่างเปล่าประโยชน์ โดย

ก) ตรวจสอบท่อน้ำรั่วภายในหน่วยงาน ด้วยการปิดก๊อกน้ำทุกตัวภายในหน่วยงาน หลังจากทีทุกคนกลับบ้านแล้ว (หรือเวลาที่แน่ใจว่าไม่มีผู้ใช้น้ำระยะหนึ่ง) จดเลขมาตรวัดน้ำไว้ หากเลขมาตรวัดน้ำเคลื่อนที่โดยที่ยังไม่มีใครเปิดน้ำใช้ ให้เรียกช่างมาตรวจซ่อมทันที

ข) ตรวจสอบชักโครกว่ามีจุดรั่วซึมหรือไม่ โดยให้ลองหยดสีผสมอาหารลงในถังพักน้ำ แล้วสังเกตดูคอห่าน หากมีน้ำสีลงมาโดยที่ไม่ได้กดชักโครก ให้รีบจัดการซ่อมแซม

๒. รมรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการประหยัดน้ำ เช่น

ก) ไม่เปิดน้ำไหลตลอดเวลาขณะล้างหน้า เพราะจะสูญเสียน้ำโดยเปล่าประโยชน์ นาทีละ หลากๆ ลิตร

ข) ไม่ทิ้งเศษอาหาร กระดาษ สารเคมีทุกชนิด ลงในชักโครก เพราะจะสูญเสียน้ำปริมาณมากจากชักโครกเพื่อไล่สิ่งของดังกล่าวลงท่อ

๓. ใช้สบู์เหลวแทนสบู่ก่อนเมื่อต้องการล้างมือ เพราะการใช้สบู์ก่อนล้างมือจะใช้เวลามากกว่าการใช้สบู์เหลว ทำให้สิ้นเปลืองน้ำมากกว่า แต่การล้างมือด้วยสบู์เหลวที่เข้มข้น ก็จะใช้้น้ำมากกว่าการล้างมือด้วยสบู์เหลวที่ไม่เข้มข้น

๔. ไม่ทิ้งน้ำดื่มที่เหลือในแก้วโดยไม่เกิดประโยชน์อันใด อาจนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ ใช้ชำระพื้นผิวหรือใช้ชำระความสะอาดสิ่งต่างๆ ได้ เป็นต้น

๕. ควรใช้เหยือกน้ำกับแก้วเปล่าในการบริการน้ำดื่ม และให้ผู้ที่ต้องการดื่มรินน้ำดื่มเองและควรดื่มให้หมดทุกครั้ง

๖. ล้างจานในภาชนะที่ขังน้ำไว้ จะประหยัดน้ำได้มากกว่าการล้างจานด้วยวิธีปล่อยให้ไหลจากก๊อกน้ำตลอดเวลา

๗. การล้างรถยนต์

ก) ไม่ควรใช้สายยางและเปิดน้ำให้ไหลตลอดเวลาขณะล้างรถ เพราะจะใช้น้ำมากถึง ๔๐๐ ลิตร แต่ถ้าล้างด้วยน้ำและฟองน้ำในกระป๋องหรือภาชนะบรรจุน้ำ จะลดการใช้น้ำได้มากถึง ๓๐๐ ลิตร ต่อการล้างหนึ่งครั้ง

ข) ไม่ควรล้างรถบ่อยครั้งเกินไป เพราะนอกจากจะสิ้นเปลืองน้ำแล้ว ยังทำให้เกิดสนิมตัวถังได้ด้วย

๘. การรดน้ำต้นไม้

ก) ใช้ Sprinkler หรือ ฝักบัวรดน้ำต้นไม้แทนการฉีดน้ำด้วยสายยาง จะช่วยประหยัดน้ำได้มากกว่า

ข) ไม่ควรรดน้ำต้นไม้ตอนแดดจัด เพราะน้ำจะระเหยหมดไปเปล่าๆ แต่ควรรดน้ำต้นไม้ในตอนเช้าที่อากาศยังเย็นอยู่ ซึ่งการระเหยจะต่ำกว่า ช่วยให้ประหยัดน้ำได้มาก

๙. นำหลักการ ๓ R คือ การลดใช้น้ำ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) มาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับหน่วยงาน

แนวทางปฏิบัติเพื่อการประหยัดน้ำ ระยะยาว

๑. รณรงค์ ส่งเสริม และปลูกฝังค่านิยมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและรู้คุณค่า รวมทั้งสร้างพฤติกรรมประหยัดน้ำ

๒. ออกแบบและติดตั้งระบบน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์จากการเก็บและจ่ายน้ำตามแรงโน้มถ่วงของโลก เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้พลังงานไปสูบล้างและจ่ายน้ำภายในอาคาร

๓. กรณีที่อุปกรณ์ชำรุด จำเป็นต้องเปลี่ยนใหม่ ควรพิจารณาจัดหาอุปกรณ์ที่ประหยัดน้ำทดแทน เช่น ก๊อกประหยัดน้ำ ชักโครกประหยัดน้ำ ฝักบัวประหยัดน้ำ หัวฉีดประหยัดน้ำ เป็นต้น

๔. ติดตั้ง Aerator หรือ อุปกรณ์เติมอากาศที่หัวก๊อก เพื่อช่วยเพิ่มอากาศให้แก่ น้ำที่ไหลออกจากหัวก๊อก ลดปริมาณการไหลของน้ำ ช่วยประหยัดน้ำ
